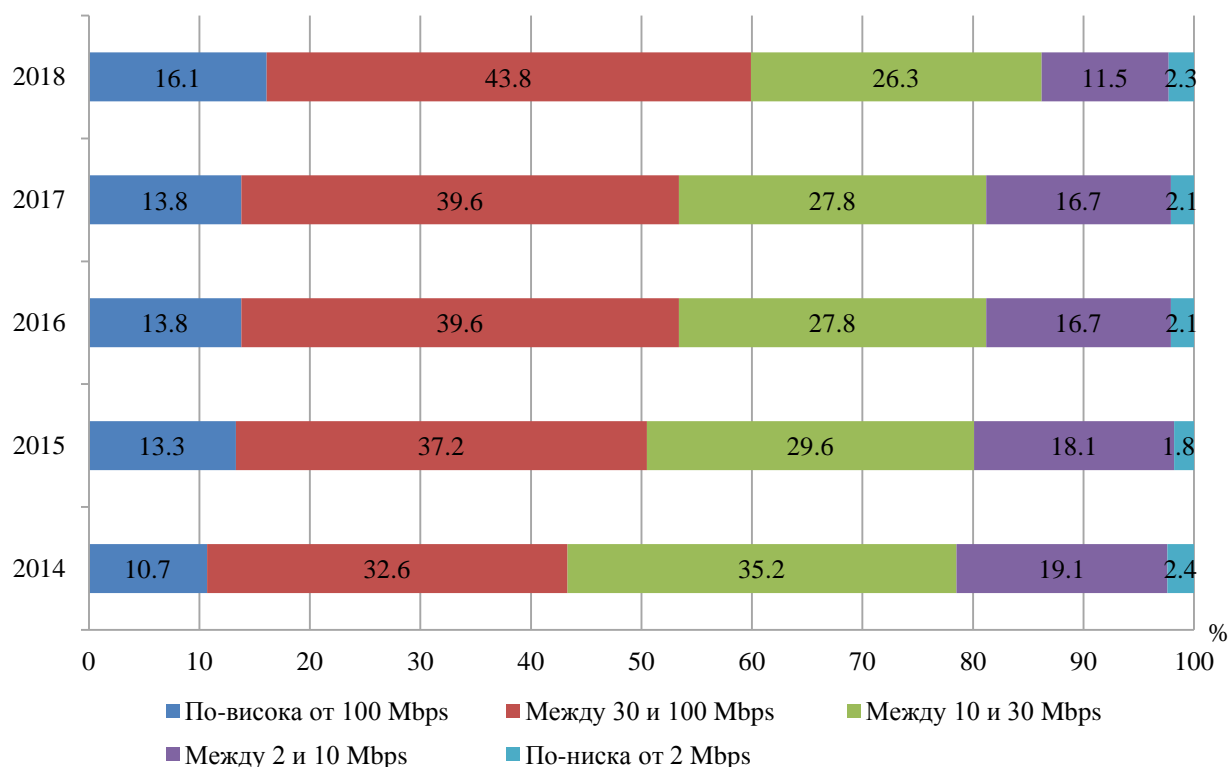

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЩЕСТВО В ПРЕДПРИЯТИЯТА ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Резултатите от проведеното през 2018 г. изследване сред предприятията с 10 и повече заети лица показват, че 96.7% от тях използват компютри¹, а при големите предприятия с 250 и повече заети лица относителният дял е 100.0%. Високоскоростният, надежден и непрекъснат интернет достъп е основна необходимост за предприятията и 94.6% от тях са били в постоянна връзка с глобалната мрежа през текущата година, като не се наблюдава промяна в сравнение с предходната година. За връзка с интернет предприятията основно използват DSL или друг вид фиксирана широколентова връзка (83.9%). През последните пет години максималната скорост за изтегляне на данни нараства, като през 2018 г. в 59.9% от предприятията скоростта на най-бързата фиксирана връзка е била по-висока от 30 Mbps (фиг. 1).

Фиг. 1. Структура на предприятията с фиксирана връзка по максимална скорост за изтегляне на данни

През 2018 г. почти половината от предприятията с 10 и повече заети лица (45.0%) предоставят на служителите си преносими устройства, които разполагат с мобилна връзка,

¹ Включват се настолни компютри, преносими компютри, планшети и други преносими устройства като смартфони.

www.nsi.bg

осъществявана чрез мобилните телефонни мрежи. Този относителен дял е най-голям в сектор „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ (69.1%), а най-малък - в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 29.6% (фиг. 2).

Компаниите предоставят преносими устройства на служителите си основно за осигуряване на непрекъснат мобилен достъп до: служебна електронна поща (39.2%), фирмени документи (17.7%) и специализирани софтуерни приложения (14.1%).

Фиг. 2. Относителен дял на предприятията, които предоставят на служителите си преносими устройства с мобилна интернет връзка, по икономически дейности през 2018 година

През 2018 г. почти всяко трето заето лице (31.5%) използва компютър ежедневно за изпълнение на служебните си задължения, а на 28.1% от работещите е осигурен достъп до интернет. Все повече предприятия предоставят преносими устройства на своите служители, като през текущата година 10.7% от заетите лица са използвали такива за изпълнение на служебните си задължения.

Повече от половината предприятия (51.1%) разполагат със собствен уебсайт, като най-голям е техният дял при компаниите с 250 и повече заети лица (88.2%). На своя уебсайт предприятията основно предоставят информация за предлаганите стоки и услуги

www.nsi.bg

(80.0%)¹, поставят връзка или препратка към профила си в социална медия (35.0%) и предлагат възможност за онлайн поръчки или резервации на стоки или услуги (28.3%).

Рекламата има важно значение за всеки бизнес и през 2018 г. 21.0% от предприятията посочват, че включват в своите стратегии платена реклама по интернет. Основният метод, който използват, е реклама, базирана на съдържанието на уебстраниците, посетени от потребителите, или на търсени ключови думи (77.6%)². По-малко предприятия използват реклама, базирана на геолокацията на потребителите (27.8%) или на проследяването на предишни действия или на профила им - 23.3%.

Използване на „облачни“ технологии

През 2018 г. 8.3% от предприятията се възползват от предимствата на „облачните“ технологии, за да оптимизират бизнес процесите си, като основни потребители са големите предприятия с повече от 250 заети лица (29.7%). Основните цели, за които предприятията използват облачните решения, са поддръжка на електронна поща (73.5%)³, съхранение на файлове (63.7%) и хостинг на бази данни (58.4%) (фиг. 3).

Фиг. 3. Относителен дял на предприятията, които използват „облачни“ услуги, по цели на използване през 2018 година

Триизмерно (3D) принтиране и роботизирани машини

¹ Относителните дялове са изчислени на база брой предприятия, които имат собствен уебсайт.

² Относителните дялове са изчислени на база брой предприятия, които заплащат за реклама по интернет.

³ Относителните дялове са изчислени на база брой предприятия, които използват „облачни“ услуги.

През 2018 г. за първи път в изследването се наблюдава степента на внедряване от предприятията на съвременни технологии като триизмерно (3D) принтиране и роботизирани машини и системи. Данните показват, че тези технологии все още не намират голямо приложение в дейността на българския бизнес и през предходната календарна година 1.8% от предприятията използват 3D принтери, а 4.4% си служат с работи в дейността си. Най-активни при внедряването на тези технологии са предприятията с 250 и повече заети лица, като 7.6% от тях използват 3D печат, а 17.6% разполагат с роботизирани машини и системи.

Анализ на „големи данни“ (Big Data)

Терминът „големи данни“ се отнася за големи количества от различни видове данни, произведени с висока скорост от голям брой различни източници. През 2018 г. 6.7% от предприятията извършват анализ на „големи данни“, като най-активни са големите предприятия с 250 и повече заети лица (24.8%). Най-много предприятия (65.3%)¹ използват за анализ данни за местоположението на ползвателите на преносими устройства. Данните, генерирани от социални медии, както и данните на предприятието от смартустройства или сензори, се използват съответно от 29.4 и 24.0% от предприятията. За анализа на „големи данни“ 84.0% от предприятията ангажират собствени служители.

ИКТ специалисти

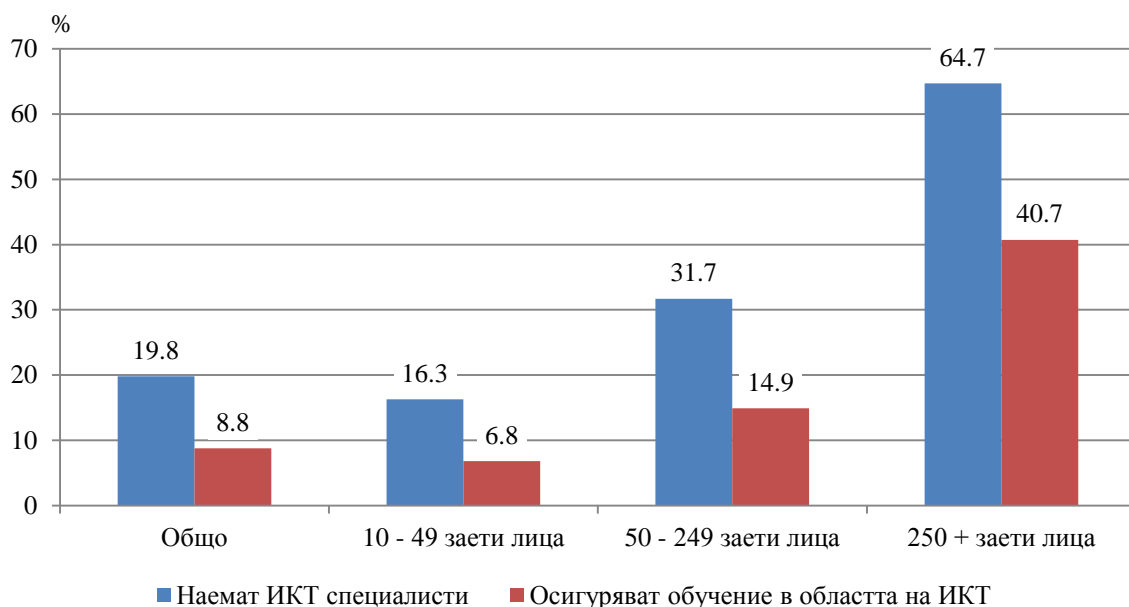
През 2018 г. всяко пето предприятие (19.8%) има заети лица, чиято основна работа е да разработват, управляват или поддържат ИКТ системи или софтуерни приложения. Повечето от големите компании с 250 и повече заети лица (64.7%) предлагат работни места за ИКТ кадри, а при малките предприятия с 10 - 49 заети лица този относителен дял е 16.3%. За да повишават квалификацията на служителите си, 8.8% от работодателите осигуряват обучение в областта на ИКТ (фиг. 4).

През предходната 2017 г. 9.6% от предприятията са наели или са се опитали да наемат ИКТ специалисти, като голяма част от тях са изпитали трудности при намирането на подходящи кадри (42.4%).

¹ Относителните дялове са изчислени на база брой предприятия, които извършват анализ на „големи данни“.

Фиг. 4. Относителен дял на предприятията, които наемат ИКТ специалисти и осигуряват обучение в областта на ИКТ, по големина на предприятията през 2018 година

Електронна търговия

Електронната търговия представлява покупка или продажба на стоки или услуги по интернет и може да бъде осъществена чрез уеббазирани технологии (напр. уебсайт, онлайн магазин, уебприложение) или чрез автоматизиран обмен на данни (съобщения от тип EDI).

Данните от проведеното през 2018 г. изследване показват, че през предходната календарна година 8.1% от предприятията продават своите продукти и услуги онлайн, а реализираният оборот от електронна търговия възлиза на 5.2% от общия им оборот. Относителният дял на тези, които осъществяват уебпродажби е 7.3%, а на тези, използващи съобщения от тип EDI - 1.2%.

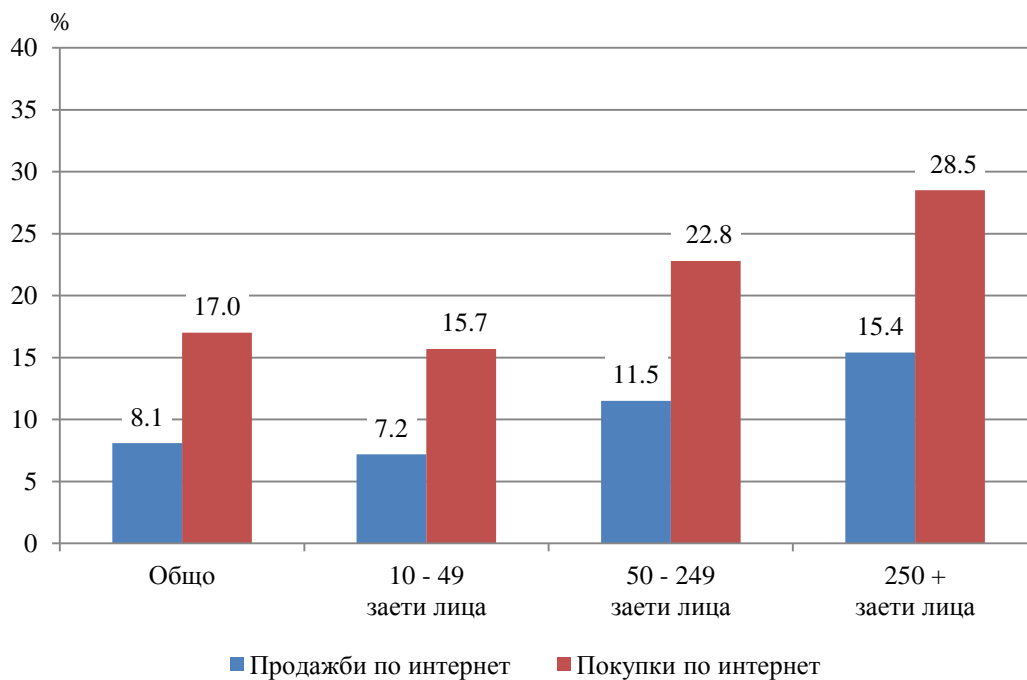
По-голямата част от предприятията, които продават чрез уеб, осъществяват онлайн продажби чрез собствен уебсайт, интернет магазин или уебприложение (86.5%), а 35.3% използват платформи за електронна търговия като eBay, Amazon, Booking.com, eMAG, Alibaba и други. Онлайн търговците най-често реализират продажби на физически лица (92.4%), но немалко предлагат своите продукти и услуги на други предприятия или на публични институции (62.8%).

Увеличение се наблюдава в относителния дял на предприятията, осъществили покупки онлайн, като през 2017 г. 17.0% от тях са закупили стоки или услуги чрез уебсайт, уебприложения или съобщения от тип EDI, което е с 4.0 процентни пункта повече в сравнение с предходната 2016 година.

Най-активни при използването на електронна търговия са големите предприятия с 250 и повече заети лица, 28.5% от които извършват покупки по интернет, а 15.4% продават стоки или услуги онлайн (фиг. 5).

Фиг. 5. Относителен дял на предприятията, осъществили покупки и продажби на стоки и услуги по интернет, по големина на предприятията през 2017 година

Методологични бележки

Изследването за използването на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) от предприятията е част от Европейската статистическа програма и се провежда ежегодно в България от 2004 г. съгласно Регламент (ЕС) № 808/2004 на Европейската комисия. Основната му цел е получаването на надеждни сравними данни, които да отразяват разпространението и използването на ИКТ на национално и европейско ниво. Наблюдението е репрезентативно, като се използва стратифицирана случайна извадка от предприятия от нефинансовия сектор с 10 и повече заети лица. Методът на анкетиране е онлайн въпросник, за попълването на който предприятията получават покана по електронната поща, или чрез персонално интервю с анкетър, служител на НСИ. Анкетната карта за 2018 г. съдържа няколко модула, чрез които се събира информация за наличието и използването на интернет от предприятията, използването на „облачни“ технологии, технологии за триизмерно (3D) принтиране, роботизирани машини и системи, анализ на „големи данни“, фактуриране, електронна търговия и други.

Фиксираната интернет връзка включва ADSL, SDSL, VDSL, оптична технология (FTTH), кабелна технология, LAN, високоскоростни наети линии, фиксирани безжични връзки (сателитна връзка, Wi-Fi, WiMax) и други.

Под **мобилна интернет връзка** се разбира използването на преносими устройства (преносими компютри, таблети или други преносими устройства като смартфони) за свързване с интернет чрез мобилните телефонни мрежи от високо поколение (т.нар. 3G и 4G).

„Облачните“ технологии предоставят възможност за достъп чрез интернет до споделени ресурси като изчислителна мощ, пространство за съхранение на данни, софтуерни приложения и други.

Триизмерният печат или **3D печат** представлява използване на специални принтери за създаване на триизмерни физически обекти с помощта на цифров модел чрез полагане на материала слой по слой (т.нар. адитивно производство).

„Големите данни“ са генерирани от дейности, които се извършват електронно и чрез автоматичен обмен на информация между машини и устройства (напр. данни, получени от дейности в социални медии, от производствени процеси и други).

Електронната търговия чрез автоматизиран обмен на данни (**съобщения от тип EDI**) се осъществява чрез съобщения в стандартизиран или договорен формат, позволяващ тяхната автоматизирана обработка (напр. EDIFACT, UBL, XML). Обикновено електронната търговия чрез съобщения от тип EDI се осъществява между предприятия.

Повече информация и данни от изследванията за използването на информационно-комуникационни технологии от предприятията, както и анкетна карта за изследването през 2018 г., могат да бъдат намерени на сайта на НСИ: <http://www.nsi.bg/bg/node/2841> и в Информационна система „Инфостат“: https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=241.